

ŻANDARMERIA WOJSKOWA W NARODOWYM SYSTEMIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIU TERRORYZMEM

Jarosław STELMACH*

* *Wydział Nauk o Bezpieczeństwie, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych
e-mail: j.stelmach@wso.wroc.pl*

Artykuł wpłynął do redakcji 11.12.2012 r., Zweryfikowaną i poprawioną wersję po recenzjach i korekcie otrzymano w kwietniu 2013 r.

W artykule zostały zawarte treści dotyczące udziału Żandarmerii Wojskowej w narodowym systemie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. Opisano specyfikę oraz charakter tego zagrożenia w wymiarze krajowym. Wskazano miejsce i zadania Żandarmerii Wojskowej w systemie zwalczania terroryzmu oraz opisano współdziałanie z innymi służbami podejmowane przez formację w tym zakresie bezpieczeństwa narodowego.

Słowa kluczowe: *terroryzm, działania antyterrorystyczne, Żandarmeria Wojskowa, Narodowy Program Antyterrorystyczny RP na lata 2012 – 2016*

WSTĘP

Tragedia z 11 września 2001 roku na zawsze zmieniła sposób postrzegania i traktowania zjawiska terroryzmu. Seria kolejnych dużych zamachów, m.in. w Moskwie, Madrycie i Londynie tylko potwierdziła, że zagrożenie ze strony międzynarodowego terroryzmu jest jak najbardziej realne. W związku z tym możliwość ataku tego rodzaju musi brać pod uwagę każde państwo, bez względu na swoje położenie geograficzne czy potencjał militarny¹.

Dziś już nikt nie zadaje sobie pytania: „czy będzie kolejny zamach?”, dziś zadawane jest przez wszystkich pytanie: „gdzie i kiedy on nastąpi?” Obawy przed atakiem terrorystycznym oraz możliwości podjęcia skutecznych działań zapobiegawczych stały się tematem większości wystąpień przywódców supermocarstw i jedną z najważniejszych kwestii organizowania bezpieczeństwa – terroryzm stał się bowiem kluczowym zagrożeniem w skali każdego państwa i całego świata².

---

¹ D. Materniak, *Polska w cieniu terroryzmu*, [online]. [dostęp: 05.05.2012]. Dostępny w Internecie: <http://www.psz.pl/Polska-w-cieniu-terroryzmu>.

² K. Jałoszyński, *Współczesny wymiar antyterroryzmu*, Warszawa 2008, s. 9.

Polska stojąc wobec tego globalnego problemu, dysponuje systemem instytucji prawnych, organizacji oraz podmiotów przeznaczonych do przeciwdziałania temu zjawisku. Zadania w tym obszarze wykonuje również wyspecjalizowana formacja Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej – Żandarmeria Wojskowa. Posiadając legitymację prawną, właściwą organizację oraz odpowiednie siły i środki, stała się ona ważnym elementem narodowego systemu zwalczania terroryzmu.

1. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIU TERRORYZMEM W POLSCE

1.1. Zagrożenie terroryzmem w Polsce

Polska nie należy do państw bezpośrednio zagrożonych atakami terrorystycznymi – to możemy przeczytać na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Autorzy komunikatu dodają również, że nie można jednak zupełnie wykluczać zwiększenia zainteresowania Polską ze strony organizacji terrorystycznych, zwłaszcza w kontekście naszego zaangażowania m.in. w Afganistanie. Przystąpienie w grudniu 2007 r. Polski i innych nowych państw UE do Układu z Schengen stworzyło możliwość przemieszczania się na powiększonym obszarze tej strefy także osób, których intencje i działalność mogą wykraczać poza obowiązujące normy prawne³.

Postrzeżenie zjawiska terroryzmu jako poważnego zagrożenia dla bezpieczeństwa naszego kraju potwierdza również Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2007 r. W dokumencie tym jest napisane, że Polska musi się liczyć z możliwością działań skierowanych przeciwko niej w związku z udziałem w kampanii antyterrorystycznej. Nie można wykluczyć także akcji odwetowych będących konsekwencją prowadzonych przez NATO lub UE operacji stabilizacyjnych i pokojowych. Szczególnym zagrożeniem dla polskich podmiotów, realizujących zadania poza granicami państwa, są działania zbrojne prowadzone przez ugrupowania terrorystyczne na obszarze odpowiedzialności Polskich Kontyngentów Wojskowych⁴.

W odniesieniu do terytorium naszego państwa, projekt Narodowego Programu Antyterrorystycznego RP na lata 2012-2016 wskazuje, iż prawdopodobieństwo przeprowadzenia zamachu terrorystycznego zmniejsza brak w naszym kraju licznej społeczności emigranckiej, co proporcjonalnie redukuje liczbę osób mogących posiadać związku z ugrupowaniami fundamentalistycznymi.

Wymienia jednocześnie kategorie osób i obiektów szczególnie narażonych na zamach terrorystyczny:

- polscy żołnierze uczestniczący w działaniach koalicji antyterrorystycznej, zwłaszcza jednostki Polskiego Kontyngentu Wojskowego (PKW) w Afganistanie;
- obywatele RP przebywający w celach biznesowych lub turystycznych w państwach o wysokim stopniu zagrożenia;

---

³ [online]. [dostęp: 05.05.2012]. Dostępny w Internecie: <http://www.msz.gov.pl/Zaangazowanie,Polski,w,walke,z,terroryzmem,30059.html>.

⁴ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP z 2007 r.*, s. 9. [online]. [dostęp: 25.05.2012 r]. Dostępny w Internecie: http://www.msz.gov.pl/files/docs/DPB/polityka_bezpieczenstwa/dokumenty_i_komunikaty/strategia_bezp_nar_2007.pdf.

- placówki dyplomatyczne;
- środki transportu publicznego, w tym lotnictwa cywilnego⁵.

Pomimo tych, wydawałoby się wysokich i realnych możliwości wystąpienia zamachu, Polska pozostaje nadal na najniższym – zielonym – poziomie zagrożenia terroryzmem. Taki stopień to wynik rekomendacji przyjętej po posiedzeniu Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych oraz Zespołu Zadaniowego – Stałej Grupy Eksperckiej, które odbyło się w dniu 19 kwietnia 2012 roku. Wpływ na taką ocenę krajowego zagrożenia tym zjawiskiem mają informacje i dane uzyskane od polskich służb specjalnych, współdziałających z nimi międzynarodowych formacji zajmujących się zwalczaniem terroryzmu oraz innych podmiotów wchodzących w skład narodowego systemu zwalczania terroryzmu⁶.

Jednakże biorąc pod uwagę specyfikę i nieprzewidywalność rodzących się zagrożeń w tym obszarze, państwo polskie nie może pozostać biernym obserwatorem zmieniającej się rzeczywistości. Wszystkie odpowiedzialne za bezpieczeństwo podmioty z całą determinacją oraz profesjonalizmem muszą realizować założenia strategiczne, operacyjne oraz taktyczne prowadzące do skutecznego zapobiegania atakom terrorystycznym w naszym kraju, regionie i na świecie.

1.2. Powstawanie i charakterystyka systemu

Pierwszym, istotnym impulsem do tworzenia systemu zwalczania zjawiska współczesnego terroryzmu było zdarzenie związane z Igrzyskami Olimpijskimi oraz datą 5 września 1972 roku. Wtedy to w Monachium ośmiu arabskich terrorystów wzięło w charakterze zakładników dziewięciu sportowców izraelskich przebywających w wiosce olimpijskiej. Władze niemieckie w wyniku negocjacji wyraziły zgodę na odlot terrorystów z zakładnikami do Kairu. Na lotnisku wojskowym pod Monachium policja niemiecka przeprowadziła szturm mający na celu odbicie ofiar zamachu. Akcja zakończyła się totalną klęską. Zginęli wszyscy zakładnicy, pięciu terrorystów i jeden policjant. Zdarzenie to uwiarykowało, jak słabe może być potężne państwo, gdy zostanie zaatakowane przez kilku uzbrojonych napastników. Wydarzenie to stało się również przełomowym dla tworzenia uderzeniowych formacji antyterrorystycznych⁷.

Kilka lat później, w 1977 roku wszyscy przekonali się o skuteczności niemieckich rozwiązań w zakresie budowania systemu antyterrorystycznego. Komandosi jednostki kontrterrorystycznej GSG-9 w brawurowy i profesjonalny sposób odbili porwany przez palestyńskich terrorystów samolot w stolicy Somalii – Mogadiszu. Rok wcześniej izraelscy antyterrorystycy udowodnili również, jak skuteczne potrafią być dobrze wyszkolone oddziały wojskowe w walce z terroryzmem. W 1976 roku przeprowadzili szturm

⁵ Narodowy Program Antyterrorystyczny RP na lata 2012 – 2016, s. 30. [online]. [dostęp: 25.05.2012]. Dostępny w Internecie: http://www.msw.gov.pl/palm/pl/709/9308/Narodowy_Program_Antyterrorystyczny_Rzeczypospolitej_Polskiej_na_lata_2012_2016.html.

⁶ [online]. [dostęp: 19.05.2012]. Dostępny w Internecie: http://www.antyterroryzm.gov.pl/portal/CAT/151/423/Poziom_zagrozenia_terrorystycznego_w_RP.html.

⁷ K. Jałoszyński, *Geneza powstania i historia rozwoju jednostek przeznaczonych do fizycznej walki z terroryzmem*, [w:] *Zagadnienia fizycznej walki z zagrożeniami terrorystycznymi. Aspekty organizacyjne i prawne*, pod red., K. Jałoszyński, Warszawa 2010, s. 61.

na terminal i samolot opanowany przez terrorystów na lotnisku w Entebbe, ratując życie ponad stu zakładników⁸.

Kolejnym mocnym ciosem w ład i porządek współczesnego świata były zamachy na Nowy York i Waszyngton z 11 września 2001 roku. Te zdarzenia spowodowały szereg zmian w pojmowaniu bezpieczeństwa oraz w organizacji systemów bezpieczeństwa w większości państw na świecie. Rozpoczęta globalna wojna z terroryzmem zbiera do dziś żniwo w postaci wielu niewinnych ofiar, a sprawcy zamachów stają się coraz bardziej wyrafinowani i bezwzględni. Już nie ma obiektu czy miejsca, które może być uważane za bezpieczne i z całą pewnością nie stanie się obiektem ataku terrorystycznego.

Wobec takiego wieloaspektowego zagrożenia, każde państwo, w tym Polska, musi posiadać szereg wyspecjalizowanych formacji mogących z powodzeniem przeciwdziałać i powstrzymać sprawców przed agresją. Do walki tej w naszym kraju jest powołanych wiele podmiotów. Najważniejszym jednak aspektem tej walki jest to, by ta wielość służb, straży czy jednostek o charakterze policyjnym tworzyła jeden spójny system. Całość, której elementy wzajemnie się wspierają, uzupełniają i potrafią współdziałać na korzyść wspólnego dobra – bezpieczeństwa państwa.

W tym miejscu warto przytoczyć słowa Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska, który przekonuje w przedmowie do projektu Narodowego Programu Antyterrorystycznego RP na lata 2012-2016, że rozwój zagrożeń związanych z terroryzmem i ich nieprzewidywalność dowodzi, iż musimy posiadać odpowiednie, na miarę naszych potrzeb i możliwości, instrumenty, by właściwie rozpoznawać i oceniać poziom zagrożenia oraz skutecznie przeciwdziałać ewentualnym zdarzeniom. W przypadku ataku terrorystycznego na terytorium Polski musimy być przygotowani, by szybko i sprawnie reagować i usuwać jego skutki. Osiągnięcie tych celów wymaga bliskiej i wszechstronnej współpracy wszystkich służb i instytucji zaangażowanych w szeroko rozumiane działania antyterrorystyczne, władz samorządowych, środków masowego przekazu, sektora biznesowego, organizacji pozarządowych, ale też całego społeczeństwa⁹.

W skład tak rozumianego systemu do walki z terroryzmem, zdaniem profesora Pikulskiego, wchodzi działania prawne, naukowe, oraz policyjno-wojskowe, które są ukierunkowane na zwalczanie aktów terroryzmu oraz zmierzające do zapobiegania, przeciwdziałania i likwidacji zagrożeń związanych z możliwością zaistnienia zamachów terrorystycznych¹⁰.

System zabezpieczający państwo przed zagrożeniem terroryzmem powinien być przede wszystkim skuteczny. Aby tak było, powinien on składać się z następujących podsystemów:

- zapobiegania;
- zwalczania;
- ochrony;

---

⁸ [online]. [dostęp: 02.09.2013]. Dostępny w Internecie: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/july/4/newsid_2786000/2786967.stm.

⁹ *Narodowy Program Antyterrorystyczny RP na lata 2012-2016*, s. 2.

¹⁰ S. Pikulski, *Prawne środki zwalczania terroryzmu*, Olsztyn 2000, s. 125.

- reagowania;
- prognozowania.

Instytucje i służby wykonujące zadania w powyższych obszarach powinny wzajemnie się uzupełniać i koordynować swoje przedsięwzięcia.

Działania te można również podzielić¹¹ na zadania z obszaru przedsięwzięć antyterrorystycznych (defensywnych czynności, których celem jest zmniejszenie podatności na zamachy) oraz kontrterrorystycznych (ofensywnych zadań mających na celu prewencję odstraszenia i odpowiedzi na terroryzm).

Zaczepte działania przeciwko terroryzmowi – kontrterroryzm to szereg przedsięwzięć realizowanych przez formacje cywilne i wojskowe. Zaczynają się one w sytuacji, gdy dojdzie do ataku terrorystycznego, a rozwiązanie sytuacji kryzysowej wymaga opcji siłowej. Posiadanie przez państwo jednostek kontrterrorystycznych (w Polsce antyterrorystycznych) jest nieuniknioną potrzebą naszych czasów, a ich użycie w konkretnej sytuacji – często jedynym, dającym realne szanse na sukces, wariantem działania¹².

Polska posiada współcześnie system do walki z terroryzmem łączący elementy kontrterrorystyczne i antyterrorystyczne. Dodatkowo jest on podzielony ze względu na poziom realizacji zadań i przedstawia się następująco:

- **strategiczny** – w ramach którego tworzona jest polityka antyterrorystyczna państwa oraz podejmowane są kluczowe działania o charakterze systemowym; zadania na tym poziomie realizowane są przez Prezesa Rady Ministrów, Radę Ministrów, Kolegium ds. Służb Specjalnych, Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych (MZds.ZT) i Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego (RZZK);
- **operacyjny** – w ramach którego realizowane są zadania służące w szczególności koordynacji wymiany informacji między poszczególnymi służbami i instytucjami wchodzącymi w skład systemu antyterrorystycznego, a także prowadzony jest bieżący monitoring i analiza zagrożeń o charakterze terrorystycznym; poziom ten realizuje Centrum Antyterrorystyczne działające w ramach Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (CAT ABW);
- **taktyczny** – wykonywany przez służby i instytucje, w zakresie właściwości których pozostaje antyterrorystyczna ochrona kraju¹³.

2. ROLA I ZADANIA ŻANDARMERII WOJSKOWEJ W WALCE Z TERRORYZMEM

2.1. Podstawy prawne i zadania Żandarmerii Wojskowej

Żandarmeria Wojskowa jest wyodrębnioną i wyspecjalizowaną służbą wchodzącą w skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Wykonuje zadania wsparcia policyjnego dowódców jednostek wojskowych, bierze udział w ochronie wojsk, współdzia-

¹¹ K. Jałoszyński, *Współczesny wymiar antyterroryzmu*, Warszawa 2008, s. 98.

¹² K. Jałoszyński, S. Kulczyński, *Antyterroryzm – metody i formy walki z zagrożeniami terrorystycznymi*, [w:] *Zagadnienia fizycznej walki z zagrożeniami antyterrorystycznymi. Aspekty organizacyjne i prawne*, pod red. K. Jałoszyński, Warszawa 2010, s. 48.

¹³ *Narodowy Program Antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2012-2016*, s. 9.

ła z zagranicznymi i krajowymi formacjami w sprawach bezpieczeństwa i porządku publicznego. Prowadzi działania w wymiarze narodowym, sojuszniczym lub koalicyjnym tak na terenie kraju, jak i poza jego granicami. Jako komponent SZRP współdziała z podsystemem pozamilitarnym, w znaczący sposób wpływając na bezpieczeństwo państwa w okresie pokoju i kryzysu. Utrzymuje posiadane i rozwija nowe zdolności operacyjne, zapewniające bezpieczeństwo wojsk prowadzących operacje, w tym sojusznicze siły wzmocnienia, w ramach zobowiązań państwa-gospodarza¹⁴.

Podstawą prawną działania Żandarmerii Wojskowej jest Ustawa z 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1353 ze zm.). W 2002 roku weszło w życie 28 okołoustawowych aktów prawnych oraz porozumień wewnątrz- i międzyresortowych, dając tym samym pełen zakres uprawnień i kompetencji w zakresie realizacji zadań na rzecz dyscypliny wojskowej, bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Do zadań ŻW zgodnie z ustawą należy:

- zapewnianie przestrzegania dyscypliny wojskowej;
- ochranianie porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych;
- ochranianie życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń, w tym skarbowych, popełnionych przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2, ujawnianie i ściganie ich sprawców oraz ujawnianie i zabezpieczanie dowodów tych przestępstw i wykroczeń;
- dokonywanie analizy oświadczeń o stanie majątkowym żołnierzy zawodowych i przedstawianie Ministrowi Obrony Narodowej wniosków w tym względzie;
- zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 2, oraz innym zjawiskom patologicznym, a w szczególności: alkoholizmowi i narkomanii w Siłach Zbrojnych;
- współdziałanie z polskimi oraz zagranicznymi organami i służbami właściwymi w sprawach bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz policjami wojskowymi;
- zwalczanie klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i likwidowanie ich skutków oraz czynne uczestniczenie w akcjach poszukiwawczych, ratowniczych i humanitarnych, mających na celu ochronę życia i zdrowia oraz mienia;
- wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach¹⁵.

---

¹⁴ *Prowadzenie działań przez Żandarmerię Wojskową DD/3.2.3.3, Żand. 46/2009, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009, s. 9.*

¹⁵ *Ustawa z 24 sierpnia 2001r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1353 ze zm.).*

Wśród powyższych ustawowych zadań nie jest wymieniona bezpośrednio walka z terroryzmem, natomiast wiele z nich, ze względu na swój charakter i specyfikę, wpisuje się w ten obszar działania. Szczególnie istotne w tym zakresie są czynności zmierzające do ochrony życia i zdrowia ludzi, mienia wojskowego czy też zapobieganie i wykrywanie przestępstw, w tym o charakterze terrorystycznym. Warto jeszcze wymienić współdziałanie z polskimi i zagranicznymi służbami na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz działania w oparciu o inne podstawy prawne, jak Ustawa o Policji lub ustawy o poszczególnych stanach nadzwyczajnych¹⁶.

Zadania powyższe są wypełniane przez formację w trzech głównych obszarach działalności: prewencyjnej, operacyjno- rozpoznawczej oraz dochodzeniowo-śledczej.

Dodatkowym potwierdzeniem prawnych podstaw do realizacji zadań przeciwdziałania terroryzmowi są zapisy resortowego dokumentu doktrynalnego Żandarmerii Wojskowej. Znaleźć można w nim, wśród wielu zdolności operacyjnych formacji, takie zadania, jak:

- zdolność do rozpoznawania i zwalczania terroryzmu;
- zdolność do wykonywania zadań związanych z ochroną bardzo ważnych osób, dowództw i sztabów oraz kontroli stref zagrożonych;
- zdolność do prowadzenia akcji poszukiwawczych, ratowniczych, i humanitarnych, mających na celu ochronę życia i zdrowia oraz mienia¹⁷.

2.2. Rozpoznawanie zagrożeń terrorystycznych i profilaktyka

Biorąc pod uwagę rozpoznawanie zagrożeń terrorystycznych, należy podkreślić, że Żandarmeria Wojskowa posiada podstawy prawne i możliwości do realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych, zmierzających do rozpoznawania negatywnych zjawisk sprzyjających popełnianiu przestępstw, w tym o charakterze terrorystycznym.

Czynności te są wykonywane przez żołnierzy na terytorium RP. Mogą być również realizowane poza granicami kraju, jeżeli umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej, w stosunku do żołnierzy polskich oraz polskich pracowników zatrudnionych za granicą w polskich jednostkach wojskowych¹⁸.

Ustawa z 2001 r. oraz dokumenty wykonawcze do niej uregulowały wyczerpująco zasady, metody i formy prowadzenia pracy operacyjno-rozpoznawczej (O-R). Dokonano również zmian organizacyjnych w strukturach formacji. Dzięki temu, obecnie na każdym szczeblu organizacyjnym ŻW istnieją wyodrębnione struktury zajmujące się pracą O-R. Dodatkowo pomiędzy Komendantem Głównym a szefami realizującymi tego rodzaju pracę podpisane zostały stosowne porozumienia regulujące zasady współ-

¹⁶ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731 i Nr 113, poz. 984), Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej; (Dz.U. z 2002 r. Nr 62, poz. 558, Nr 74, poz. 676 ze zm.), Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym i kompetencjach Naczelnego Dowódcy SZRP i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. z 2002 r. Nr 156, poz. 1301 ze zm.), Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 985, Nr 153 ze zm.).

¹⁷ *Prowadzenie działań przez Żandarmerię Wojskową DD/3.2.3.3*, Żand. 46/2009, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009, s. 14.

¹⁸ Tamże, s. 41.

działania, zwłaszcza w zakresie wymiany informacji o zagrożeniach, wykonywania wspólnych czynności, wykonywania środków techniki operacyjnej, a także korzystania z ewidencji oraz baz danych kryminalnych i operacyjnych¹⁹.

Wśród metod stosowanych podczas czynności O-R wymienić należy:

- korzystanie z informacji o osobach będących w zainteresowaniu ŻW, uzyskanych przez organy uprawnione do wykonywania czynności O-R;
- korzystanie z pomocy osób niebędących żołnierzami ŻW;
- korzystanie z dokumentów, które uniemożliwiają ustalenie danych pozwalających na identyfikację żołnierza oraz środków, którymi posługuje się wykonując czynności O-R;
- współdziałanie z dowódcami jednostek wojskowych, wojskowymi organami kontroli, Służbą Kontrwywiadu Wojskowego, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policją, Strażą Graniczną, organami celnymi i organami kontroli skarbowej;
- stosowanie kontroli operacyjnej;
- stosowanie zakupu kontrolowanego;
- stosowanie instytucji przesyłki niejawnie kontrolowanej.

Powyższe czynności operacyjno-rozpoznawcze są skutecznym instrumentem pozwalającym na aktywne zwalczanie zagrożenia terroryzmem. Polegają one na uzyskiwaniu, gromadzeniu, przetwarzaniu i sprawdzaniu informacji o przestępstwach oraz podlegają kontroli prokuratorskiej i sądowej²⁰.

Powszechne i wszechobecne zagrożenie terroryzmem wysuwa na plan pierwszy potrzebę stosowania profilaktyki antyterrorystycznej, to jest metod i środków mających na celu uniemożliwienie albo utrudnienie dokonania zamachu terrorystycznego. Celem tej działalności jest ukierunkowanie aktywności ludzkiej, usuwanie zagrożeń oraz wywieranie wpływu na zmianę ujemnych postaw i tolerancji ludzi wobec poszczególnych grup społecznych, których członkowie mogą podlegać rekrutacji do działań terrorystycznych²¹.

Żandarmeria Wojskowa posiada siły i środki do realizacji zadań profilaktyki antyterrorystycznej. Działalność ta polega na wykonywaniu planowych i skoordynowanych czynności, we współdziałaniu z dowódcami jednostek wojskowych oraz podmiotami cywilnymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości w Siłach Zbrojnych RP. Przejawia się to przede wszystkim w działaniach związanych z zapobieganiem utracie broni, amunicji, środków bojowych i pozoracji pola walki oraz innego sprzętu wojskowego²².

W praktyce ŻW kontroluje zabezpieczenie magazynów uzbrojenia znajdujących się w zarządzie wojskowym, sprawdza stan zabezpieczenia jednostek wojskowych

---

¹⁹ *15 lat Żandarmerii Wojskowej III RP*, pod red. M. Radzimska, Polonia Militaris, Warszawa 2005, s.122.

²⁰ *Narodowy Program Antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2012-2016*, s. 54.

²¹ K. Liedel, *Zwalczanie terroryzmu międzynarodowego w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Difin S.A., Warszawa 2010, s. 52-53.

²² *Prowadzenie działań przez Żandarmerię Wojskową DD/3.2.3.3, Żand. 46/2009*, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009, s. 37.

przed niedozwolonym wtargnięciem osób trzecich, prowadzi zajęcia profilaktyczne z żołnierzami o potrzebie zabezpieczenia broni i środków walki oraz dokonuje sprawdzeń broni prywatnej żołnierzy w ich miejscach zamieszkania. Biorąc pod uwagę zapotrzebowanie sprawców zamachów na broń, a szczególnie na materiał wybuchowy to zadania te są jednymi z najpoważniejszych czynności profilaktycznych realizowanych przez formację.

Dodatkowym elementem działań profilaktycznych jest udział ŻW w rządowym programie ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpieczniej”. W ramach tego programu samodzielnie i wspólnie z Policją i innymi służbami realizuje spotkania i zajęcia na temat zagrożenia terroryzmem, zachowań w przypadku zaistnienia zamachu terrorystycznego oraz pozytywnych postaw społecznych prowadzących do zmniejszenia ryzyka wystąpienia zjawiska. Inicjatywy powyższe formacja kieruje do żołnierzy służących w kraju, przygotowujących się do wyjazdu w zagrożone rejon misji pokojowych lub stabilizacyjnych oraz do osób cywilnych, w tym uczniów szkół różnego poziomu nauczania.

2.3. Fizyczne zwalczanie terroryzmu

Zacępane działania antyterrorystyczne, czyli inaczej mówiąc kontrterroryzm, to wszelkie akcje i przedsięwzięcia realizowane przez cywilne oraz wojskowe organy rządowe, mające zapobiegać, powstrzymać lub stanowić odpowiedź na akt terroru. Zadaniem tych jednostek jest wykorzystywanie zdolności do zapobiegania i likwidacji wszelkich zamachów tego rodzaju. Przykładowymi takimi działaniami może być uwalnianie zakładników, odzyskiwanie ważnych materiałów będących w posiadaniu terrorystów, niszczenie organizacji i grup terrorystycznych²³.

Fizyczne reagowanie na zagrożenie terroryzmem jest niezbędnym składnikiem każdego systemu przeciwdziałania temu zjawisku. W większości państw na świecie jest to domena pododdziałów policyjnych, określanych mianem pododdziałów antyterrorystycznych²⁴.

W Polsce system przeznaczony do fizycznej walki z terroryzmem jest oparty na Samodzielnych Pododdziałach Antyterrorystycznych Policji, realizujących zadania w ramach Komend Wojewódzkich Policji oraz jednostce centralnej, jaką jest Biuro Operacji Antyterrorystycznej Komendy Głównej Policji.

Biorąc pod uwagę rosnącą determinację sprawców zamachów terrorystycznych, brutalizację ich zachowań oraz skalę zjawiska, coraz bardziej widoczna jest konieczność stworzenia możliwości wykorzystania do działań kontrterrorystycznych na terenie kraju, wojskowych jednostek specjalnych. Formacje te, ze względu na swoje wyposażenie, przygotowanie oraz, co najważniejsze, odmienne sposoby działania, są alternatywą w walce z grupami terrorystycznymi. Terrorysty zdają sobie sprawę, że z policjantami można negocjować, stawiać warunki i żądania, ale w momencie pojawienia się jednostki wojskowej, żarty się kończą. Często sprawcom pozostaje jedynie się poddać lub zgi-

²³ K. Jałoszyński, S. Kulczyński; *Antyterroryzm – metody i formy walki z zagrożeniami terrorystycznymi*, [w:] *Zagadnienia fizycznej walki z zagrożeniami terrorystycznymi. Aspekty organizacyjne i prawne*, Warszawa 2010, s.48.

²⁴ K. Liedel, *Zwalczanie terroryzmu międzynarodowego w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Difin S.A., Warszawa 2010, s. 57.

nąć. Znane są przypadki użycia tego typu rozwiązania i tak na przykład w Wielkiej Brytanii, komunikując sprawcom, że w razie niepowodzenia negocjacji, pojawi się grupa szturmowa z 22 Pułku SAS, zamyka się poddaniem akcję policyjną²⁵.

Polska również posiada jednostki wojskowe mogące z powodzeniem realizować zadania kontrterrorystyczne na terenie kraju lub poza jego granicami. Należą do nich formacje Wojsk Specjalnych oraz Oddziały Specjalne ŻW.

Żandarmeria Wojskowa, jako wyspecjalizowana służba może realizować zadania wymagające specyficznych zdolności operacyjnych, w tym prowadzić działania poszukiwawcze. Żołnierze formacji są wyszkoleni do zatrzymywania osób podejrzanych o przestępstwa i zbrodnie wojenne przeciwko ludzkości, o terroryzm i inne zagrażające bezpieczeństwu wojsk i prowadzonych operacji²⁶. Potwierdzeniem tych słów jest również wymienienie Żandarmerii Wojskowej jako służby realizującej zadania fizycznej walki z terroryzmem w Narodowym Programie Antyterrorystycznym RP na lata 2012-2016²⁷.

W takich wypadkach żołnierze posługują się działaniami taktyki specjalnej i realizują czynności w ramach działań pościgowych, przeszukiwania terenu i obiektu, organizacji zasadzek, blokad dróg, kordonów lub posterunków izolujących obiekt albo region, szturm na obiekt oraz w czasie wykonywania czynności ochronnych w stosunku do VIP. Do tych zadań przeznaczone są Oddziały Specjalne ŻW.

Są one wyspecjalizowanymi jednostkami a decyzje o ich użyciu podejmuje Komendant Główny ŻW lub osoby przez niego upoważnione. Działanie żołnierzy z tych jednostek odbywa się na wniosek właściwego Komendanta jednostki terenowej ŻW, sądu lub prokuratury, przy zastosowaniu następujących zasad:

- a) Komendant Główny, podejmując decyzję o skierowaniu do działań, określa cel, natomiast metody i sposoby ich realizacji w określonej sytuacji wyznacza dowódca skierowanego komponentu ŻW.
- b) Siły wyspecjalizowane podczas realizacji współdziałają z jednostkami terenowymi ŻW, a także Służbą Kontrwywiadu Wojskowego, Służbą Wywiadu Wojskowego, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policją, Biurem Ochrony Rządu, Strażą Graniczną oraz innymi formacjami.
- c) W trakcie działań dla osiągnięcia zakładanego celu oraz zapewnienia bezpieczeństwa siłom własnym i osobom postronnym żołnierze sił wyspecjalizowanych mogą stosować broń palną, materiały wybuchowe oraz techniczne środki wspomagające działania, na zasadach określonych w odrębnych przepisach²⁸.

---

²⁵ K. Jałoszyński, S. Kulczyński, *Wykorzystanie policyjnych i wojskowych jednostek specjalnych w walce z terroryzmem*, [w:] *Zagadnienia fizycznej walki z zagrożeniami terrorystycznymi. Aspekty organizacyjne i prawne*, Warszawa 2010, s. 72.

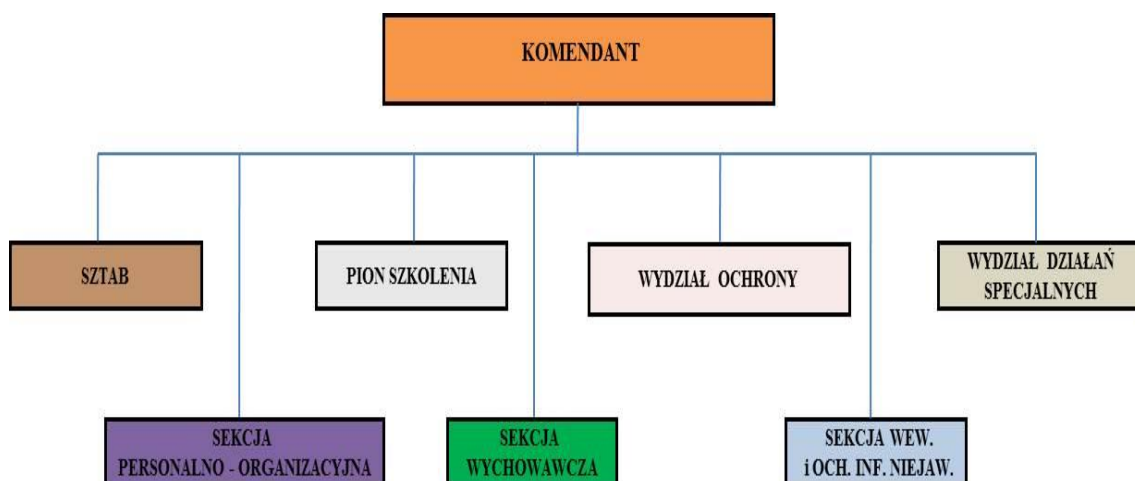
²⁶ *Prowadzenie działań przez Żandarmerię Wojskową DD/3.2.3.3*, Żand. 46/2009, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009, s. 39.

²⁷ *Narodowy Program Antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2012-2016*, Warszawa 2011, s.14.

²⁸ *Prowadzenie działań przez Żandarmerię Wojskową DD/3.2.3.3*, Żand. 46/2009, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009, s. 40-41.

Niekwestionowanym twórcą Oddziałów Specjalnych ŻW w Polsce jest gen. dyw. Bogusław Pacek. To on po objęciu stanowiska Komendanta Głównego ŻW, zaproponował Ministrowi Obrony Narodowej i Szefowi Sztabu Generalnego utworzenie takich jednostek²⁹.

Jako pierwszy powstał Oddział Specjalny w Warszawie. Rozpoczął on swoją działalność 2 lutego 2004 roku. Podstawą prawną jego funkcjonowania jest wspomniana już Ustawa o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych oraz Rozporządzenie Ministra Obrony narodowej z 28 grudnia 2001 roku w sprawie osób, w stosunku do których ŻW wykonuje czynności ochronne oraz zakresu i trybu współdziałania ŻW z Biurem Ochrony Rządu. Aktem prawnym, który powołał do życia jednostkę było Zarządzenie Nr 52/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 września 2003 r. w sprawie utworzenia specjalistycznej jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej. W akcie tym znaleźć można stwierdzenie powstania jednostki, jej strukturę oraz delegację dla Komendanta Głównego do określenia szczegółowych zadań Oddziału Specjalnego w Warszawie.

Rys. 1. Struktura organizacyjna Oddziału Specjalnego w Warszawie

Źródło: [online]. [dostęp: 02.06.2012]. Dostępny w Internecie:
<http://www.oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/6.html>

Do głównych zadań jednostki związanych ze zwalczaniem zagrożeń terrorystycznych należy:

a) Wykonywanie czynności ochronnych wobec VIP:

- Ministra Obrony Narodowej, Sekretarza Stanu w MON i szefa Sztabu Generalnego;
- Prezydenta RP, Marszałka Sejmu i Senatu, Prezesa RM jedynie podczas ich pobytu na terenie jednostek wojskowych;
- wybranych członków wojskowych delegacji zagranicznych przebywających na terenie RP;

²⁹ Żandarmeria Wojskowa Military Police – informator, pod red. M. Radzimska, Warszawa 2006, s. 40.

- osób oraz delegacji ochraniających przez BOR podczas ich pobytu na terenie jednostek wojskowych;
  - innych osób na podstawie odrębnej decyzji Ministra Obrony Narodowej³⁰;
- b) Zapewnienie wsparcia policyjnego oddziałom i pododdziałom SZRP wydzielanym do użycia w sytuacjach kryzysowych wynikających z zagrożeń kryzysowych w celu:
- przeciwdziałanie atakowi terrorystycznemu na lądzie, z powietrza;
  - likwidacji skutków epidemii, chorób oraz przeciwdziałania atakowi terronu biologicznego;
  - likwidacji skutków terronu radiologicznego i chemicznego.
- c) Udzielanie pomocy Policji w razie zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego w sytuacjach mogących spowodować niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub wolności obywateli, stworzyć zagrożenie dla obiektów szczególnie ważnych dla obronności lub bezpieczeństwa państwa oraz podczas zagrożeń o charakterze terrorystycznym;
- d) Zapewnienie wsparcia dla jednostek wojskowych i wykonywanie zadań w składzie wielonarodowych pododdziałów Policji Wojskowej, biorących udział w misjach stabilizacyjnych, pokojowych, operacjach ratowniczych i humanitarnych oraz zapobiegania aktom terronu i likwidowania ich skutków.
- e) Zatrzymywanie i obezwładnianie sprawców przestępstw posiadających broń, materiały wybuchowe, niebezpieczne narzędzia;
- f) Poszukiwanie szczególnie niebezpiecznych przestępców;
- g) Zabezpieczenie i udział w czynnościach procesowych, w postępowaniach przygotowawczych o szczególnym znaczeniu;
- h) Realizacja zadań policji sądowej zwłaszcza w odniesieniu do rozpraw dotyczących szczególnie niebezpiecznych przestępców³¹.

Jak widać z przedstawionego wyliczenia, Oddział Specjalny z Warszawy wykonuje szereg zadań na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu terroryzmem. Na plan pierwszy wysuwa się jednak ochrona VIP, ponieważ jest wykonywana na co dzień przez żołnierzy i wymaga szczególnego stopnia wyszkolenia i przygotowania.

Do typowych zagrożeń dla osoby ochraniającej zaliczyć możemy:

- bezpośredni atak z użyciem broni palnej;
- zakłócenie spokoju w miejscu pracy lub odpoczynku osoby ochraniającej;
- uprowadzenie;
- publiczne zniesławienie.

---

³⁰ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie osób, w stosunku do których Żandarmeria Wojskowa wykonuje czynności ochronne, oraz zakresu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej z Biurem Ochrony Rządu (Dz.U. nr 157, poz. 1863).

³¹ [online]. [dostęp: 27.05.2012]. Dostępny w Internecie: <http://www.oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/7.html>.

Atak na członków rządu, funkcjonariuszy organizacji międzynarodowych, przedstawicieli reprezentujących inne państwa podczas wizyt oficjalnych, oznacza godzenie w ciągłość władzy, bezpieczeństwo państwa i regionu³².

Zamachy tego rodzaju nie pozostają jedynie w sferze teoretycznych rozważań. Zabójstwo pierwszego Prezydenta Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej Gabriela Narutowicza w 1922 r., czy całkiem niedawno przeprowadzony zamach na ambasadora RP w Iraku gen. broni Edwarda Pietrzyka, w którym zginął funkcjonariusz Biura Ochrony Rządu, pokazują jak mocno realne jest to zagrożenie. Biorąc pod uwagę zaangażowanie naszego kraju w walkę z terroryzmem oraz atrakcyjność celów wojskowych dla potencjalnych zamachowców, obowiązki wykonywane przez żołnierzy Oddziału Specjalnego z Warszawy nabierają wymiaru niezwykle niebezpiecznych i odpowiedzialnych. Wobec powyżej wskazanych zagrożeń są one wykonywane w kraju i poza jego granicami w następujących formach:

- ochrony bezpośredniej;
- ochrony w miejscach pracy;
- ochrony w miejscach czasowego pobytu;
- pilotowania kolumn pojazdów;
- rozpoznania radiologiczno-pirotechnicznego;
- ochrony sanitarnej żywienia;
- czynności rozpoznawczych i prewencyjnych wobec obsługi prasowej i radio-telewizyjnej³³.

Oddział Specjalny w Warszawie nie tylko wykonuje zadania ochronne. W swoich strukturach posiada Wydział Działań Specjalnych, którego żołnierze są przygotowani i wyszkoleni do realizacji zadań kontrterrorystycznych w kraju i poza jego granicami. Praktyczne zadania policyjno-specjalne wykonywali w Iraku, Bośni i Hercegowinie, Syrii, Libanie, Demokratycznej Republice Konga, Gruzji oraz nadal wykonują w Afganistanie. O walorach bojowych speczandarmów świadczyć może również ich ściśle współdziałanie z jednostkami antyterrorystycznymi polskiej Policji oraz wysokiej klasy, nowoczesny sprzęt, będący na wyposażeniu jednostki. Oddział Specjalny został również najlepszą jednostką w rywalizacji sportowej w Żandarmerii Wojskowej w 2011 r.³⁴.

Kolejną jednostką, która może realizować zadania zwalczania terroryzmu jest Oddział Specjalny w Mińsku Mazowieckim. Głównym zadaniem jednostki jest wsparcie policyjne dla innych jednostek SZRP, biorących udział w misjach. Jest to również wspieranie oddziałów i pododdziałów MON oraz MSW, które działają przeciw terroryzmowi, ochraniają obiekty, zapobiegają klęskom żywiołowym oraz likwidują ich skutki. Jednostka ma charakter manewrowy i jej żołnierze są przygotowywani i wyszkoleni zgodnie ze standardami międzynarodowymi. Są zdolni do realizacji zadań w misjach

³² M. Kucharski, *Śłużby ochrony władz*, [w:] *Institucje bezpieczeństwa narodowego*, pod red. M. Paździor, B. Szmulik, Warszawa 2012, s. 305.

³³ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie osób, w stosunku do których Żandarmeria Wojskowa wykonuje czynności ochronne, oraz zakresu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej z Biurem Ochrony Rządu (Dz.U. nr 157, poz. 1863).

³⁴ [online]. [dostęp: 29.05.2012]. Dostępny w Internecie: <http://www.oszw.warszawa.wp.mil.pl/pl/1.html>.

stabilizacyjnych, pokojowych i humanitarnych ONZ, NATO, UE. Jest jednostką młodą, bo utworzoną w 2005 roku, a w swojej historii ma już udział w wielu zadaniach na rzecz poprawy bezpieczeństwa w kraju i poza jego granicami³⁵.

Struktura OSŻW w Warszawie oparta jest przede wszystkim na dwóch batalionach manewrowych, składających się z trzech kompanii manewrowych każdy. Uzupełnieniem siły uderzeniowej jednostki są pion szkolenia, zespół ratownictwa medycznego, kompania logistyczna i kompania dowodzenia, sekcja organizacyjno-personalna i pion ochrony informacji niejawnych.

Impulsem do utworzenia oddziału były właśnie doświadczenia z misji i operacji pokojowych. Wskazały one na potrzebę posiadania dużych, zwartych pododdziałów policji wojskowej, zdolnych do przerzutu w rejon konfliktu, stosownie wyszkolonych i wyposażonych do realizacji zadań wsparcia policyjnego dla dowódcy operacji, szczególnie w jej stabilizacyjnej fazie. Ponadto w dobie aktualnych zagrożeń przestępczością o charakterze terrorystycznym konieczne się stało posiadanie wyspecjalizowanych jednostek wojskowo-policyjnych do wsparcia policji i innych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, jak na przykład: wzmocnienie ochrony obiektów i instalacji szczególnie ważnych dla obronności i bezpieczeństwa państwa oraz w sytuacjach kryzysowych, mogących powstać w wyniku zamachu terrorystycznego lub groźby jego przeprowadzenia³⁶.

2.4. Współdziałanie z innymi służbami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu terroryzmem

Struktura organizacyjna oraz nowoczesne wyposażenie Żandarmerii Wojskowej pozwala na wykonywanie szeregu zadań przeciwdziałania terroryzmowi samodzielnie. Jednak w dobie współczesnego zagrożenia tym zjawiskiem tylko działania systemowe mają największe szanse powodzenia.

Przykładem takiego rozwiązania jest organizacja systemu bezpieczeństwa podczas trwania imprez masowych. Charakter tego typu przedsięwzięć, gdzie w jednym czasie i miejscu przebywa wiele osób, a wśród nich osób podlegających szczególnej ochronie oraz fakt transmisji wydarzenia przez media powoduje, że są one atrakcyjnym celem zamachu terrorystycznego. W związku z powyższym zaangażowanie maksymalnie dużej ilości funkcjonariuszy daje zwiększoną szansę zabezpieczenia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa. Zgodnie z art. 18a Ustawy o Policji, gdy siły Policji są niewystarczające można użyć sił i środków ŻW do ich wsparcia na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego³⁷. Z takiego uprawnienia skorzystano również w trakcie Mistrzostw Europy UEFA 2012 r. gdzie zgodnie z art. 18a Ustawy o Policji zwiększono uprawnienia ŻW i umożliwiono formacji realizację zadań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku podczas trwania tej imprezy sportowej³⁸.

---

³⁵ [online]. [dostęp: 29.05.2012 r]. Dostępny w Internecie: <http://www.zw.wp.mil.pl/pl/156.html>.

³⁶ *Żandarmeria Wojskowa Military Police – informator*, pod red. M. Radzimska, Warszawa 2006, s. 45.

³⁷ art. 18a Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731 i Nr 113, poz. 984).

³⁸ [online]. [dostęp: 23.06.2012]. Dostępny w Internecie: http://www.zw.wp.mil.pl/pl/1_1376.html.

Przykładem współdziałania pomiędzy podmiotami na szczeblu strategicznym jest funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw Zagrożeń Terrorystycznych. Jest to organ pomocniczy RM, który zapewnia współdziałanie administracji rządowej w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. W skład gremium wchodzi jako Przewodniczący – Minister Spraw Wewnętrznych, Ministrowie Finansów, Obrony Narodowej, Spraw Zagranicznych, Sprawiedliwości oraz Szefowie, i Komendanci służb realizujących zadania zwalczania zagrożeń terroryzmem, a wśród nich - Komendant Główny ŻW³⁹.

Przedstawiciel Żandarmerii Wojskowej wchodzi również w skład Stałej Grupy Ekspertckiej - organu będącego merytorycznym wsparciem dla Międzyresortowego Zespołu do spraw Zagrożeń Terrorystycznych.

Kolejnym podmiotem stworzonym do realizacji zadań koordynacyjno-analitycznych w dziedzinie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu jest Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Żandarmeria Wojskowa aktywnie współpracuje z tym organem jako jednostka uczestnicząca w systemie ochrony antyterrorystycznej⁴⁰.

Przykładem ścisłej współpracy pomiędzy podmiotami na rzecz przeciwdziałania terroryzmowi jest bez wątpienia realizacja zadań przez Żandarmerię Wojskową i Biuro Ochrony Rządu. To współdziałanie jest oparte na Porozumieniu w sprawie zasad współdziałania Żandarmerii Wojskowej i Biura Ochrony Rządu podpisanym w dniu 11 kwietnia 2012 r⁴¹. Zadania realizowane przez obie formacje są skierowane na zapewnienie bezpieczeństwa osobom podlegającym szczególnej ochronie, a ich wykonywanie w ścisłym współdziałaniu tylko zwiększa ich efektywność. Poza tym ogromne znaczenie ma również aspekt szkoleniowy nawiązanej współpracy i możliwość ciągłej wymiany bieżących informacji i zawodowych doświadczeń.

Takie współdziałanie jest prowadzone przez ŻW ze wszystkimi podmiotami realizującymi zadania walki z zagrożeniem terroryzmem. Wymienić tutaj należy jeszcze raz Policję i jej pododdziały do fizycznego zwalczania zagrożenia, pionierzy prowadzące pracę operacyjno-rozpoznawczą oraz siły prewencyjne czuwające nad bezpieczeństwem w miejscach publicznych. Żandarmeria Wojskowa przekazuje informacje i wspólnie realizuje zadania ze wszystkimi służbami specjalnymi. Ćwiczy wspólne realizacje fizycznego zwalczania terroryzmu z jednostkami wojsk specjalnych, sprawdzając procedury i możliwości użycia sprzętu oraz specjalistycznych technik przydatnych w działaniach specjalnych⁴².

PODSUMOWANIE

Terroryzm jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa krajów UE, w tym również dla Polski. Charakter struktur demokratycznych szeregu pań-

³⁹ [online]. [dostęp: 01.06.2012]. Dostępny w Internecie: http://www.antyterroryzm.gov.pl/portal/CAT/179/408/MIEDZYRESORTOWY_ZESPOL_DS_ZAGROZEN_TERRORYSTYCZNYCH.html.

⁴⁰ [online]. [dostęp: 01.06.2012]. Dostępny w Internecie: http://www.antyterroryzm.gov.pl/portal/CAT/199/518/CENTRUM_ANTYTERRORYSTY_CZNE_CAT.html.

⁴¹ [online]. [dostęp: 01.06.2012]. Dostępny w Internecie: <http://www.bor.gov.pl/index2.php?fk=11 &id=74>.

⁴² B. Pacek, *Oddziały Specjalne Żandarmerii Wojskowej*, Warszawa 2006, s. 40-42.

stw, ekstremistyczne ideologie oparte na użyciu przemocy lub ją dopuszczające, procesy radykalizacji, dzięki którym rośnie poparcie dla grup terrorystycznych czy też możliwości stwarzane przez rozwój nowoczesnych technologii powodują, że jest to zjawisko wszechobecne i nieuniknione.

Zapewnienie skutecznej reakcji na to zagrożenie wymaga doskonałej i ściślejszej współpracy licznych instytucji i służb państwowych, zarówno lokalnych, jak też szczebla centralnego. Wymaga również dużego zaangażowania we współpracę międzynarodową, w tym udziału w przedsięwzięciach, również poza granicami kraju, które mają na celu przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu⁴³.

Żandarmeria Wojskowa jest formacją stworzoną do wykonywania zadań policyjnych w SZRP. Do jej ustawowych zadań należy między innymi ochranianie życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra. Biorąc pod uwagę fakt, że zagrożenie terroryzmem stało się jednym z największych problemów współczesnego świata i bezsprzecznie stwarza zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, należy stwierdzić, że ŻW posiada legitymację prawną do jego zwalczania.

Formacja ta, nadążając za wyzwaniem współczesnego bezpieczeństwa, stworzyła struktury i organizację, która jest w stanie skutecznie realizować zadania fizycznego zwalczania terroryzmu, a także współdziałać z innymi podmiotami w zakresie pracy operacyjno-rozpoznawczej czy analityczno-informacyjnej.

Podstawy prawne do działania oraz dobra struktura organizacyjna byłyby nieskuteczne bez odpowiednich sił i środków do zwalczania zagrożeń terrorystycznych. ŻW posiada dobrze wyszkolonych i przygotowanych żołnierzy do realizacji tego typu zadań. Jest wyposażona w nowoczesny, odpowiedni do wymagań współczesnego pola walki sprzęt specjalistyczny. Jest formacją, która zadania bojowe wykonywała w wielu rejonach poza granicami kraju, włączając się aktywnie w walkę z międzynarodowym terroryzmem. Dodatkowo formacja ta wykonuje szereg zadań na rzecz zapobiegania zamachom terrorystycznym na co dzień w kraju oraz podnosi swoje możliwości bojowe podczas ćwiczeń i szkoleń z innymi formacjami.

LITERATURA

1. Jałoszyński K., *Współczesny wymiar antyterroryzmu*, Wydawnictwo TRIO, Collegium Civitas, Warszawa 2008.
2. Jałoszyński K., *Geneza powstania i historia rozwoju jednostek przeznaczonych do fizycznej walki z terroryzmem*, [w:] *Zagadnienia fizycznej walki z zagrożeniami terrorystycznymi. Aspekty organizacyjne i prawne*, pod red. Jałoszyński K., Warszawa 2010.
3. Jałoszyński K., Kulczyński S., *Antyterroryzm – metody i formy walki z zagrożeniami terrorystycznymi*, [w:] *Zagadnienia fizycznej walki z zagrożeniami antyterrorystycznymi. Aspekty organizacyjne i prawne*, pod red. Jałoszyński K., Warszawa 2010.
4. Kucharski M., *Służby ochrony władz*, [w:] *Instytucje bezpieczeństwa narodowego*, pod red. Paździor M., Szmulik B., Warszawa 2012.

---

⁴³ *Narodowy Program Antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2012-2016*, s. 76.

5. Liedel K., *Zwalczanie terroryzmu międzynarodowego w polskiej polityce bezpieczeństwa*, Warszawa 2010.
6. *Narodowy Program Antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2012-2016*, Warszawa 2011.
7. Pacek B., *Oddziały Specjalne Żandarmerii Wojskowej*, Warszawa 2007.
8. Pikulski S., *Prawne środki zwalczania terroryzmu*, Olsztyn 2000.
9. *Prowadzenie działań przez Żandarmerię Wojskową DD/3.2.3.3*, Żand. 46/2009, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 2009.
10. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731 i Nr 113, poz. 984).
11. Radzimska M., *Żandarmeria Wojskowa Military Police – informator*, Warszawa 2006.
12. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie osób, w stosunku do których Żandarmeria Wojskowa wykonuje czynności ochronne, oraz zakresu i trybu współdziałania Żandarmerii Wojskowej z Biurem Ochrony Rządu. (Dz.U. nr 157, poz. 1863).
13. Radzimska M., *15 lat Żandarmerii Wojskowej III RP*, Polonia Militaris, Warszawa 2005.
14. Ustawa z 24 sierpnia 2001r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1353 ze zm.).

MILITARY POLICE IN NATIONAL COUNTERTERRORISM SYSTEM

Summary

The article is devoted to the matters connected with the participation of the Military Police in the national system of preventing and fighting against terrorism. It describes the nature of this phenomenon at national level. The article concerns the significance and tasks of the Military Police in the anti- and counterterrorism system and the cooperation between this group and other institutions in this area of national security.

Keywords: *terrorism, anti-terrorism activities, Military Police, Polish National Anti-terrorism Programme for 2012-2016*

NOTA BIOGRAFICZNA

mjr mgr inż. Jarosław STELMACH – jest absolwentem Wyższej Szkoły Oficerskiej im. gen. T. Kościuszki we Wrocławiu oraz wydziału prawa Uniwersytetu Wrocławskiego. Doktorant w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Posiada doświadczenie zawodowe w jednostkach wojsk aeromobilnych oraz Żandarmerii Wojskowej. Od dwóch lat wykładowca w Wydziale Nauk o Bezpieczeństwie Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki. Jest autorem artykułów naukowych oraz referatów przedstawianych na konferencjach międzynarodowych i krajowych. Własne zainteresowania badawcze koncentruje wokół problematyki antyterroryzmu oraz negocjacji policyjnych.